

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Narožna letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok poseba. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 45-86

Učiteljice in naša organizacija

Pred nekoliko dnevi je bila javnost obveščena o neki intervenciji »Akcijskega odbora učiteljice« v Beogradu na pristojnih mestih.

Ta korak beograjskih učiteljic nam nudi priložnost, posvetiti zopet nekoliko pozornosti vprašanju naše skupne organizacije v odnosu do njenih ženskih članov.

Res in neizbežno je, da se v vsaki organizaciji pojavljajo bodisi sporadično ali sistematično trenja in nezadovoljstva posameznikov ter da to ni prav nič omejeno na spolno heterogena in niti na spolno homogena združenja. Različni značaji povzročajo vedno različna gledanja na organizacijsko delovanje. Vse to v bistvu ne more ovirati plodnega dela v združenju samem, ako so sicer člani disciplinirani ter zasledujejo vsi z dobro voljo skupne koristne cilje svojega stanu. Nasprotno: različno gledanje in podkrepljena kritika sta najboljša jamstvo, da organizacija in njeno vodstvo ne otopita v starih izvoženih shemah, marveč dobivata prav od tega raznovrstnega pojmovanja vsakočasnih organizacijskih nalog vedno in vedno nove impulze in zamah plujočega življenja. Srečna organizacija, kjer zasledujejo člani z budnim očesom ne samo bolj ali manj smotrno taktiko svojega vodstva, ampak se tudi kritično poglobljajo v prostor in čas, v čijih mejah se mora in mora vršiti delo njihovega združenja. Tako celostno pojmovanje članstva prinaša v stan in njegovo organizirano članstvo realne pobude, bogati ju ob novih spoznanjih in vzdržuje vse društveno življenje v stalnem vzponu in energičnem hotenju, vse to pa v dejansko dosegljivih mejah.

Naša organizacija je enotno združenje vsega ljudskošolskega učiteljstva v državi. Brez ozira na politična, verska, plemenska in druga opredeljenja združuje vse pripadnike učiteljskega stanu v borbi za njihove skupne koristi. Boj za enakopravnost v dolžnostih in pravicah je najvišje načelo, po katerem ravna naša organizacija vse svoje delovanje. Za to enotno idejo gre! Solidarna povezanost v tej ideji mora biti glavno prizadevanje vseh včlanjenih učiteljev in učiteljic ter njihovega organizacijskega zastopstva. V tem skupnem vzgojnem in organizatoričnem prizadevanju leži velika etična sila in pomen vsakega združenja in prav tako tudi našega.

S tega stališča in zvesta svojemu načelu o potrebi enakopravnosti med vsemi pripadniki učiteljskega stanu je naša organizacija zahtevala tudi za učiteljice iste pravice kakor za učitelje. Kljub temu prizadevanju, za katerim je stala strnjena vrsta vsega učiteljstva, moramo žal ugotoviti, da za velik del naših tovarišic, t. j. za vse poročene učiteljice, to načelo še vedno ne velja.

Naravno in logično je, da vlada med tako težko prizadetimi zaradi tega težko nerazpoloženje, na pa logično, da se to nerazpoloženje obrača tu pa tam tudi proti svoji organizaciji in njenemu vodstvu, akoravno absorbira boj za dosego enakopravnosti tudi v tem pogledu nenehno najboljše sile našega združenja.

Našim tovarišicam, ki zasledujejo pozorno njegovo delo, ne more biti neznan, da ne mine nikdar kaka skupna manifestacija naše organizirane volje brez tehtnega poudarka v tej smeri. Če do sedaj še nismo uspeli, ne sledi iz tega, da bi se ta smoter posrečil, ko bi ga prizadete učiteljice skušale izvesti na lastno pest, s separatnim nastopom, brez moralne in materialne opore svojih tovarišev ter z lastno separatno organizacijo. Nasprotno je res: naše tovarišice morajo postoteriti svoj interes in sodelovanje v skupni organizaciji, kajti ločeni nastopi krepe samo tistega, proti kateremu so naperjeni.

Z vsem tem nečemo trditi, da bi naše tovarišice ne imele tudi svojih posebnih želja in nalog, ki pripadajo njim kot učiteljicam v posebnih meri in na poseben način. Za vse take potrebe imajo pa v okviru skupne organizacije dan največjo možnost in podporo, da se združujejo v posebnih odsekih in razpravljajo v njih nemotene in moralno podprte od skupne organizacije. Njihove utemeljene potrebe in zahteve bo skupna organizacija dvignila prav tako na skupni ščit ter jih zagovarjala z isto vehemenco kakor vse, kar je bilo v skupnih forumih sankcionirano kot naša bitna zahteva.

V največjo korist njim in vsemu stanu bo, če bodo naše tovarišice pridno zbirale v svojih posebnih odsekih ter prinašale plodove svojih zaključkov in spoznanj na skupne manifestacije učiteljskih zahtev in želja ter pomagale tako po ločenih poteh in posvetovanjih pripravljati krepke skupne nastope.

Draginja — draginja S škarjami po časopisih

Zaradi stalno naraščajoče draginje so prizadeti predvsem tisti sloji, ki so navezani na skromne redne tedenske ali mesečne prejemke. Med te spadamo tudi vsi državni nametščenci, ki nam plače še pred začetkom konjunkturalne spekulativne in navijalcev cen niso dosegale življenjskega minimuma. In ako smo pred meseci dokazovali, da so se povprečne cene prav vsem življenjskim potrebščinam dvignile za 30 do 35 %, tedaj danes lahko povsem upravičeno trdimo, da so se zvišale povprečne cene vsem življenjskim dobrinam za daleč nad 50 %. Toda pri tem moramo ugotoviti, da so se najvažnejši za našo prehrano potrebni artikli podražili nad 100 %. Zaskrbljeni se sprašujemo, kaj bo z nami, kako bomo s svojo plačo preživljali sebe in svoje družine? Kaj naj pričakujemo od take negotove bodočnosti? Toda tu vprašanje ne prihaja samo iz naših ust. Vsa javnost se zanima za to vprašanje in prav v vseh dnevnih in tedenskih listih zasledimo članke in tudi kratke vesti, iz katerih vsebine lahko posnemamo en sam zaskrbljen vzklík: »Draginja — draginja!«

»Kje je krivda? Kako ozdraviti te kvarne pojave?« odmeva z druge strani.

Dovolili smo si kratek in samo površen sprehod s škarjami po raznih časopisih in uspeh tega poskusa nam daje sledečo sliko:

V »Slovenskem narodu« od 14. sept. čitamo tele ugotovitve:

»Prekomerno zviševanje cen blaga in prekomerni zaslužki gotovih prekupčevalcev na debelo in brezvestnih verižnikov bi morale oblasti z drakonskimi ukrepi v kalj zatreči. Oblasti bi bile morale tudi same pravico ukreniti vse potrebno, da bi ne bile cene tako poskočile. Zdaj je seveda prepozno in težkih posledic zamujenega ne bo tako lahko popraviti.

Razni ukrepi in naredbe nadrejenih oblasti ne bodo pomagale nič, če se ne bodo dosledno izvajale in kontrolirale na vsej črti.«

Postavljati take trditve ni ravno težko toda zanimajo nas vzroki. — Išči v zrokel V »Slovenec« od 14. sept. že najdemo nekaj, kar kaže na vzroke draginje:

»Cena krompirja je bila na ljubljanskem trgu določena na 1,50 din kg. Toda kaj to pomaga, ko pa poznamo prekupčevalce, ki ga pred nosom oblasti javno nemoteno kupujejo kar na njivah že po 2 din kg ter so si zgradili velike šupe, v katere ga spravljajo ne za lastne potrebe, marveč v prividu, da ga bodo pozneje lahko drago prodajali. Vprašanje cen se ne more rešiti s flikiranjem, ampak se mora rešiti kot splošno vprašanje, a to brez uveljavljanja obstoječih zakonov proti spekulantom ne bo šlo. Naj se oblast odloči za odločne korake, preden ne bo prepozno.«

Toda če bi se to dogajalo samo pri krompirju, bi to še ne ogrozilo našega življenjskega obstanka. Pri vseh živilih je isti postopek. Spekulant in verižnik, ki se še prav dobro spominjajo, kako je taka trgovina cvetela med prejšnjo vojno, se pač poslužujejo istih metod. Da je temu tako, nam dokazuje notica iz »Domovine« od 12. septembra, ki pravi:

»Vojvodinci zadržujejo žito. Novosadski »Dan« poroča, da so začeli pridelovalci v Vojvodini kopiciti žito in da nihče ne misli na njegovo prodajo. Premožnejši posestniki kupujejo na debelo pšenico od siromašnih in jo zbirajo v svojih kaščah, ker je med njimi razširjeno prepričanje, da se bo cena pšenice dvignila še do 500 din za 100 kg. »Dan« navaja, da so te spekulacije toliko bolj olajšane, ker je bilo plačanje zemljiškega davka odgodelo od 1. avgusta na 1. november in torej pridelovalci laže čakajo s prodajo.«

Mislimo pa, da bi bili na napačni poti, če bi obdolževali samo producente in verižnike. Da je zajela mrzlica akutnega podraževanja prav vsot trgovino, nam potrjujejo sledeče ugotovitve »Slovenskega naroda« od 14. septembra:

»Kljub temu, da imajo nekateri dovolj blaga, ga prodajajo v zelo omejeni količini ali pa sploh ne, cene pa vsak dan dvigajo. Marsikatero blago se ne dobi, ako vprašaš javno po njem, ako pa vprašaš skrivaj in obljubiš vsako ceno, pride blago takoj na dan. Na vse mogoče načine se vara javnost s prikriževanjem blaga, nikogar pa ni, ki bi kaj ukrenil, da se napravi takemu izkoriščanju in spekulaciji konec ter zaščiti ubogo ljudstvo, ki s strahom gleda v letošnjo zimo.

Marsikje že sedaj nimajo kruha, ko smo tako rekoč ob žetvi, kaj bo šele čez nekaj mesecev pa še sami ne vemo. Kje so odbori za pobiranje draginje in brezvestne spekulacije na račun revežev? Kaj pomagajo vse uredbe, če jih ne izvajajo. Opozorjamo mero-dajne, naj hitro ukreduje vse potrebno, da se prepreči brezvestnost poedincev, dokler je čas, da ne bo prepozno.«

Brezvestne spekulante, ki s svojim početjem škodujejo vsemu narodu in ogrožajo notranji mir v državi, je treba sistematično in z vso energijo preganjati in eksempla-

rično kaznovati. Pod naslovom »Internacija za spekulante na Hrvaškem« prinaša »Jutro« od 11. septembra sledeče poročilo:

»Hrvatski ban je izdal uredbu o pošiljanju spekulativov na prisilno bivanje. Uredba določa:

Čl. 12. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, ki je bil z mojo uredbu od 17. decembra 1939. razširjen na področje Hrvatske, določa, da lahko upravne policijske oblasti I. stopnje pošljejo na prisilno bivanje v kak drug kraj osebe, ki motijo red in mir. Nedvomno motijo najhujše v današnjih časih red in mir osebe, ki skušajo izrabiti dejstvo, da so nastale gotove neizbežne motnje v oskrbi prebivalstva z življenjskimi potrebščinami, za svojo osebno obogatitev s spekulativnim skrivanjem življenjskih potrebščin in neupravičenim dviganjem cen.

Zato naročam vsem upravnim policijskim oblastem I. stopnje, naj v vsakem primeru, kadar zvedo na kakršni koli način, da bi kdor koli, pa naj zavzema kakršen koli položaj, spekuliral z življenjskimi potrebščinami, poleg postopka, ki ga imajo po obstoječih predpisih izvršiti pristojne upravne ali sodne oblasti, odredijo internacijo tiste osebe po čl. 12., točka a), zakona o zaščiti države.

Izvajajoč te ukrepe se naj omenjeni spekulanti takoj aretirajo ter o aretaciji po najkrajši poti takoj obveste sodne ali upravne oblasti, v katerih področje spada izvajanje rednega postopka zaradi izvršenega delikta, s sporočilom, da bo tisti spekulant v roku treh dni poslan na prisilno bivanje v določeni kraj, obenem pa naj v tem roku upravne oblasti izvršijo zakonski postopek, za katerega so pristojne. Ta rok se ne more podaljšati ter se bo nadaljnje postopanje nadaljevalo pisмено, če ne bi bilo izvršeno v roku treh dni.

Ekspozitura banke oblasti v Splitu bo odredila takoj za svoje področje kraje, v katere se imajo spekulanti poslati na prisilno bivanje. Ti kraji naj bodo v najbolj pasivnih področjih, da bodo spekulanti neposredno videli bedo in stisko naroda. Za spekulante z ostalega področja banke oblasti se določajo kot kraji za prisilno bivanje kraji v srezih Udubini in Dolnjem Lapcu ter za morebitne spekulante iz teh krajev kraji v srezu Prozoru.«

O uspehu tega ukrepa čitamo že prihodnji dan 12. septembra v »Slovenec«:

»V zvezi z včeraj izdano naredbo o internaciji spekulativov so policijske oblasti danes aretirale tri spekulante in sicer Viljema Kardoša, Vjekoslava Goslo in Julija Hofsingerja ter jih v smislu včerajšnje naredbe poslale na prisilno bivanje v Dolnji Lapad. Vsi trije so obtoženi, da so prodajali blago po višjih cenah, moke pa sploh niso hoteli prodajati, čeprav je poznejša preiskava ugotovila, da imajo skrite večje množine moke v svojih trgovinah. Istočasno objavlja časopisje kazni 97 oseb, ki so bile kaznovane od tržnega nadzorstva zaradi navijanja cen. Obsodbe so težke in v večini primerov znašajo 2000 din.«

14. septembra prinaša isti list tudi to vest iz Zagreba:

»Borba proti verižnikom se nadaljuje. Za prvimi tremi navijalci cen so bili danes zopet poslani na prisilno bivanje drugi spekulanti, osem po številu. Med njimi je bil aretirani tudi pek Bašić, znani namestnik s kandidatne liste dr. Stojadinovića v Zagrebu. Aretirali so ga zaradi prodaje enega vagona moke št. 00 v nedovoljeni trgovini. Dalje so aretirali tudi nekega verižnika, ki je skrnil 12 vagonov maste in tega ni prijavil oblastem.«

Tudi v Sloveniji ne zaostajamo. Začelo se je tudi tu z energičnimi ukrepi. V svojem poročilu o važnem posvetovanju zaradi prehrane Slovenije piše »Slovenec« 15. septembra tudi tole:

»V borbi proti neupravičenemu dvigavanju cen in nakopičevanju živil za spekulacijo bodo oblasti napravile najboljše odredbe na osnovi navodil, ki jih je dal g. predsednik vlade. Oblast bo z vsemi sredstvi preprečila, da bi veliki kapitali kakor koli sedanje hude razmere izrabljali v sebične namene na škodo širokih plasti ljudstva.«

Da ni ostalo samo pri sklepu nam priča sledeče iz »Jutra« od 17. septembra posneto uradno sporočilo:

»Uprava policije je dne 16. septembra odredila konfinacijo Franca Schnabla, trgovca z mešanim blagom na Tyrševi cesti št. 43, na osnovi čl. 1. uredbe o pošiljanju brezvestnih spekulativov na prisilno bivanje in prisilno delo za tri mesece v vasi Koprivniku, srez Kočevje.

Skupno z mestnim tržnim nadzorstvom je uprava policije uvedla tudi strogo postopanje proti pekom, ki zlorabljajo zadrege na živilskem trgu. Pri reviziji so našli na nekoga peka v mestu, ki je prodajal pecivo pod težo. Policija je krivca kaznovala z globo 2000 din.«

Prepričani smo, da se bo začeta borba proti spekulantom in verižnikom nadaljevala.

In če se bo sistematično izvajala smemo upati tudi na ugodne uspehe. O tem vprašanju razpravlja tudi »Slovenec« od 17. septembra v svojem uvodniku, kjer najdemo med drugim tudi sledeče ugotovitve:

»Nadalje je važno, da se brezobzirno preganjajo vsi, ki navijajo cene, skrivajo blago in delajo zaloge v spekulativne namene, naj pripadajo kateremu koli stanu in naj so zakrivilji spekulacije v kakršni koli višini in obsegu, da se ne bo moglo očitati, da se malj tatovi obešajo, veliki pa pardonirajo. Nasprotno, ravno velike je treba s posebno strogo kaznovati in onemogočiti! In tudi vojvodinske kmetske magnate je treba prijeti s posebno močnimi kleščami, ker je dokazano, da so oni v prvi vrsti zakrivilji umetno pomanjkanje žita in koruze, da so se mogle naviti cene do sedanje izmere.«

Sklep tega strizanja naj tvori ugotovitev »Trgovskega lista« od 16. septembra, ki pravi: »Še vedno pa ni rešeno vprašanje razdelitve blaga, ker je jasno, da je sedanja cena živil previsoka. Ljudje ne zaslužijo toliko, da bi mogli plačevati moko po 9 din, mast po 25 din, krompir po 2 din itd. Za pravilno rešitev ljudske aprovizacije je neizogibno, da se sedanje previsoke cene znižajo.«

Tudi mi izražamo željo, da bi vsi ti strogi ukrepi vplivali na cene vseh življenjskih potrebščin tako, da bi se ne samo zaustavilo nadaljnje njihovo dviganje, marveč da bi povzročili tudi njihov padec, ker je od tega odvisno vprašanje našega nadaljnega življenjskega obstoja. In doseči to naj bo stremljenje vseh zadevnih ukrepov.

Pedagoški tečaj v Ljubljani

(Nadaljevanje.)

V torek 20. avgusta dopolne je predaval šolski upravitelj iz Studencev pri Mariboru tov. J. Kontler o pouku v elementarnem razredu. Njegovo predavanje je trajalo nad tri ure in je bilo zelo živahno. Izpričevalo je veliko ljubezen do otrok ter razumevanje mlade duše. Ljubezen do otrok je tista gonilna sila, ki žene učitelja k temeljiti pripravi za pouk. Izdelati si mora poleg oficijelnega še poseben lasten učni načrt. Ta je bolj okvirnega značaja za vse leto, iz njega pa se razvijajo tedenske učne enote kot tedenska in dnevna priprava za pouk. Vse delo pa mora biti podrejeno letnemu delovnemu smotru šole. Treba mu je prilagoditi svoj lastni razredni smoter in delovni okvir, ki naj bo poln pestrih akcij, na katere otrok spontano reagira ter s tem bogati svojo notranjost. S takim delom otrok gradi svoje odnose do okolja in se v življenju pristnega domačega okolja pravilno vzgaja.

Tedenski učni načrti rastejo sproti, ker morajo biti zakoreninjeni v resničnem življenju, ki najbolj vzbuja spontano otroško zanimanje. Podrobno dnevno delo v razredu moramo razdeliti v tri stopnje. Učenci morajo znanje najprej pridobiti, potem si ga utrditi in se nato navaditi praktično ga uporabljati. Za začetek dela se običajno poslužimo še primerne uvoda, ki odpre otrokovo notranjost ter privede njegovo zanimanje ter aktivno pozornost. Le ob aktivnem pridobivanju ter ob spontani zainteresiranosti dece dosežemo resnične uspehe, t. j. da postanejo objektivni problemi nekega znanja subjektivni problemi šolske dece same.

Učitelj v elementarnem razredu ne sme igrati vloge strogega in vzvišena sodnika, temveč mora, če hoče biti sodoben, odpravljati razne pogreške z ljubečo roko zdravnika.

V tretjem delu svojega predavanja je tov. Kontler ob prehodu na praktične primere opozoril predvsem na to, da z lastnim delom sestavljeni učni načrt ne more biti le mrtev vzorni red, ampak vsebuje vsaka napisana beseda bogato življenjsko vsebino. Nato je po nekaterih primerih iz šolske prakse razložil pouk po novi Lutorjevji pisavi, ki jo je z velikim uspehom preizkusil v svojem razredu in na svoji šoli. Nova pisava je navpična ter je v skladu s higijenskimi, praktičnimi, pedagoškimi in estetičnimi pravili. Predavatelj

Usebina:

Učiteljice in naša organizacija.

Draginja — draginja.

Pedagoški tečaj v Ljubljani.

† Andrej Rake.

UČITELJSKI POKRET: V novem poslov-

nem letu.

LISTEK: Učitelj Suhač in njegova septem-

brska bilanca.

Osebnost zadeve. — Splošne vesti. — Iz listov.

— Naša gospodarska organizacija.

— Učiteljski pravnik. — Mladinska ma-

tica. — Novosti na knjižnem trgu.